

BENDRŲJŲ PROGRAMŲ ATNAUJINIMO VADOVAS

I SKYRIUS PASKIRTIS

1.1. Bendrųjų programų atnaujinimo vadovas (toliau – Vadovas) skirtas bendrųjų programų (toliau – BP) atnaujintojams. Jame detalizuojama Bendrųjų programų atnaujinimo gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. lapkričio 18 d. įsakymu Nr. V-1317 „Dėl Bendrųjų programų atnaujinimo gairių patvirtinimo“ (aktuali redakcija) (toliau – Gairės), patvirtinta Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos, dalykų bendrųjų programų struktūra, aprašomi vertybinių nuostatų, kompetencijų ugdymo, tarpdalykinių temų ir kito aktualaus turinio įtraukimo į priešmokyklinio ugdymo ir dalykų programas principai ir darbų eiga. Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos atnaujinimas inicijuojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 2020 m. lapkričio 10 d. Nr. I-1489 2, 7, 8, 24, 36, 47 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (XIIIIP-5219(2)).

1.2. Vadovui pritarta Ugdymo turinio atnaujinimo veiklų koordinavimo grupės (toliau – Koordinavimo grupė), patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. lapkričio 25 d. įsakymu Nr. V-1373 „Dėl ugdymo turinio atnaujinimo veiklų organizavimo“, 2020 m. gegužės 12 d. posėdyje. Vadovo papildymui V ir VI skyriais pritarta Koordinavimo grupės 2020 m. lapkričio 10 d. posėdyje. Vadovo papildymui, susietam su priešmokykliniu ir viduriniu ugdymu, pritarta Ugdymo turinio atnaujinimo veiklų koordinavimo grupės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. V-585 „Dėl ugdymo turinio atnaujinimo veiklų organizavimo“, 2021 m. birželio 10 d. posėdyje.

1.3. Atnaujinant priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo dalykų bendrąsias programas, vadovaujamosi Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Gairėmis, šiuo Vadovu, remiamasi kitais teisės aktais, reglamentuojančiais bendrojo ugdymo turinį.

1.4. Vadove vartojamos sąvokos:

1.4.1. **Pasiekimai** – apibendrinti ugdymosi rezultatai, rodomi mokinių kognityvine, praktine, fizine veikla ir elgesiu.

1.4.2. **Pasiekimų sritis** – išskirta pasiekimų grupė, atsižvelgiant į kompetencijos raišką dalyku, dalyko logiką, jo tikslus ir uždavinius.

1.4.3. **Pasiekimų lygių požymiai** – požymiai, parodantys mokinių pasiekimų kokybę.

II SKYRIUS PAGRINDINIAI BENDRŲJŲ PROGRAMŲ ATNAUJINIMO PRINCIPAI

2.1. Švietimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad ugdymo turinys kuriamas Švietimo įstatyme nurodytiems švietimo tikslams įgyvendinti. Bendrosios programos atnaujinamos, atsižvelgiant į Švietimo įstatymo 8–11 straipsniuose apibrėžtą priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo paskirtį.

2.1.1. Priešmokyklinio ugdymo paskirtis – padėti vaikui pasirengti sėkmingai mokytis pagal pradinio ugdymo programą.

2.1.2. Pradinio ugdymo paskirtis – suteikti asmeniui dorinės ir socialinės brandos pradmenis, kultūros, taip pat etninės, pagrindus, elementarų raštingumą, padėti jam pasirengti mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą.

2.1.3. Pagrindinio ugdymo paskirtis – suteikti asmeniui dorinės, socialinės-kultūrinės ir pilietinės brandos pagrindus, bendrąjį raštingumą, technologinio raštingumo pradmenis, ugdyti tautinį sąmoningumą, ugdyti siekį ir gebėjimą apsispręsti, pasirinkti bei mokytis toliau.

2.1.4. Vidurinio ugdymo paskirtis – padėti asmeniui įgyti bendrąjį dalykinį, socialinį-kultūrinį, technologinį raštingumą, dorinę, tautinę ir pilietinę brandą, profesinės kompetencijos pradmenis.

2.2. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa ir dalykų bendrosios programos atnaujinamos Gairėse nubrėžtomis šiomis **bendrujų programų atnaujinimo kryptimis**:

2.2.1. stiprinti asmens savybių ir vertybių ugdymą;

2.2.2. sukurti sąlygas kiekvienam mokiniui įgyti aukštesnius pasiekimus.

2.3. Atnaujinant bendrąsias programas, šiomis kryptimis siekiama:

2.3.1. stiprinti asmens vertybinių nuostatų, socialinių ir emocinių gebėjimų, pasitikėjimo savo galiomis, atsparumo, kūrybiškumo ugdymą;

2.3.2. sistemiškai įtraukti pasitikėjimo, pagarbos ir tolerancijos kitokiai nuomonei, kultūrų įvairovei, tautinės savimonės, pilietiškumo, demokratinio dialogo kultūros ir darnaus vystymosi nuostatų ugdymą;

2.3.3. sukurti sąlygas kiekvienam mokiniui įgyti aukštesnius pasiekimus, suteikiant tvirtus ir tvarius žinių pagrindus;

2.3.4. dalykų turiniu ugdyti kompetencijas;

2.3.5. prasmingai įtraukti aktualų turinį, skirtą ugdyti mokinių kompetencijas;

2.3.6. numatyti ugdymo(si) galimybes įvairiuose kontekstuose;

2.3.7. įtvirtinti sąsajas tarp pakopų ir dalykų;

2.3.8. užtikrinti ugdymo tikslų, turinio įgyvendinimo ir pasiekimų vertinimo dermę.

2.4. Asmens savybių, vertybių ir kompetencijų ugdymas:

2.4.1. Dalykų bendrosiose programose turi būti numatyta, kaip mokymosi turiniu ugdomos asmens savybės ir vertybės, ypač daug dėmesio skiriant šioms vertybėms: demokratijai, empatijai, orumui, atsakomybei ir pasitikėjimui.

2.4.2. Mokymosi turiniu ugdomos šios Gairėse apibrėžtos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pilietinė, kultūrinė, komunikavimo ir skaitmeninė.

2.5. Kompetenciją sudaro žinios (dalykinės, tarpdalykinės, procedūrinės ir episteminės), gebėjimai (kognityviniai, metakognityviniai, emociniai, socialiniai ir praktiniai) ir vertybinės nuostatos (asmeninės, bendražmogiškos ir visuomeninės). Dalyko bendrojoje programoje kompetencijų ugdymo(si) pasiekimai apibrėžiami kiekvienam programos koncentriui, t. y. kas dvejus metus. Dalyko mokymosi turinys pateikiamas koncentriui arba metams, atsižvelgiant į dalyko ugdymuisi skiriamą pamokų skaičių. Priešmokyklinio ugdymo programa nėra struktūruojama atskirais dalykais – žinios įgyjamos integraliai, ugdant visas vaikų kompetencijas. Priešmokyklinio ugdymo programoje ugdymo turinys aprašomas vieneriems metams, o kompetencijos sutampa su ugdymo turiniu.

2.6. Dalykų bendrosiose programose turi būti numatyta vertikali ir horizontali dalykų dermė, galimi tarpdalykiniai ryšiai, nurodyta, kaip juos prasmingai atskleisti, įtraukiant tarpdalykines Gairėse pateiktas temas. Temos turi būti parinktos, atsižvelgiant į jaunam žmogui aktualius klausimus: santykis su pačiu savimi, prasmės siekis, tautos ir valstybės praeitis, dabartis ir ateitis, globalaus pasaulio keliami ekologiniai, socialiniai ir ekonominiai iššūkiai:

2.6.1. **asmens galios** (idealai; prasmės siekis; idėjos, asmenybės);

2.6.2. **kultūrinis identitetas ir bendruomeniškumas** (kultūros paveldas; gimtoji kalba; etninė kultūra, kultūrinė įvairovė, kultūros raida, tradicijų gyvybingumas, istorinė savimonė; tautos, pilietinės visuomenės savikūra);

2.6.3. **darnus vystymasis** (pasaulis be skurdo ir bado; sveikata, sveika gyvensena; lyčių lygybė, lygios galimybės; taikios ir įtraukios bendruomenės; darnūs miestai ir gyvenvietės; tausojantis žemės ūkis, sveiki maisto produktai; žiedinė ekonomika, pridėtinę vertę kuriančios darbo vietos; švietimo vaidmuo, mokymasis visą gyvenimą; pažangios technologijos ir inovacijos; aplinkos apsauga; atsakingas vartojimas, gamtos išteklių tausojimas; klimato kaitos prevencija, darni energetika, transportas; ekosistemų, biologinės įvairovės apsauga; tarptautinis bendradarbiavimas; solidarumas).

2.6.4. Priešmokyklinio ugdymo programos Gairėse pateiktos tarpdalykinės temos suprantamos kaip kontekstai.

2.7. Atnaujinant bendrąsias programas, atsižvelgiant į dalyko ugdymo tikslus ir specifiką, integruojamosios programos, rekomendacijos ir kitas aktualus turinys: *Gyvenimo įgūdžių ugdymo, Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos, Finansinio raštingumo, Antikorupcinio ugdymo, Globalaus švietimo, Intelektinės nuosavybės, Sveikatos ir gyvenimo įgūdžių, Žmogaus saugos, Etninės kultūros, Pasipriešinimo istorijos, Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos, Ugdymo karjerai, Europos Sąjungos aktualijų* yra integruojamas į turiniu susijusių dalykų bendrąsias programas. Patikslinus ugdomų kompetencijų sampratą, *Mokymosi mokyti, Komunikavimo, Darna vystymosi, Kultūrinio sąmoningumo, Medijų ir informacinio raštingumo* integruojamosiose programose numatyti mokinių ugdymo(si) pasiekimai siejami su atnaujintais kompetencijų aprašais ir pateikiami ugdymo rezultatų aprašuose. *Pasipriešinimo istorijos, Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos, Etninės kultūros* programos taip pat gali būti siūlomos kaip pasirenkamieji dalykai.

2.8. Bendrųjų programų turiniui taikomi šie kokybės kriterijai:

2.8.1. **Vertybinis kryptingumas** – mokymosi turinys skatina vertybinių nuostatų ugdymą(si).

2.8.2. **Reiklumas** – mokymosi turinys skatina akademinis iššūkius.

2.8.3. **Kontekstualumas** – mokymosi turinys siejamas su kontekstais; į bendrųjų programų turinį įtraukiamos ir tarpdalykinės temos, atitinkančios dalyko uždavinius ir specifiką.

2.8.4. **Dinamiškumas** – mokymosi turinyje atskleidžiama nuolatinė tikrovės ir jos pažinimo rezultatų (sampratų, teorijų, idėjų) kaita, plečiant ir gilinant pasaulėvaizdį bei atveriant ateities perspektyvą.

2.8.5. **Sutelktumas** – siekiant gilaus mokymo(si) ir rezultatų kokybės, užtikrinama mokymosi turinio, suteikiančio akiračio platumą ir geresnį suvokimą, apimtis.

2.8.6. **Nuoseklumas** – mokymosi turinio seka grindžiama ugdymo uždaviniais, atitinkamų mokslų akademinė logika ir atsižvelgiant į mokinio jau pasiektus ugdymosi rezultatus, amžiaus tarpsnių ypatumus.

2.8.7. **Integralumas** – stiprinamas įvairių dalykų turinio tarpusavio ryšys, siekiant padėti mokiniui formuoti visumą pasaulėvaizdį.

2.8.8. **Dermė** – ugdymo tikslai, uždaviniai, mokymosi turinys, ugdomosios veiklos ir rezultatų vertinimas suderinti tarpusavyje. Užtikrinama įvairių dalykų mokymosi turinio tarpusavio (horizontalioji) ir tarp skirtingų mokymosi metų / koncentrų (vertikali) dermė.

III SKYRIUS BENDRŪJŲ PROGRAMŲ STRUKTŪRA

3.1. Atnaujinamos bendrosios programos.

Eil. Nr.	Atnaujinamos bendrosios programos	Ugdymo programa ir klasės											
		Pradinis ugdymas				Pagrindinis ugdymas						Vidurinis ugdymas	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Dorinis ugdymas (etika)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
2.	Dorinis ugdymas (tikyba)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
3.	Filosofija											*	*
4.	Lietuvių kalba ir literatūra	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
5.	Lietuvių gestų kalba	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
6.	Lietuvių kalba (pagal kalbos mokėjimo lygius)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
7.	Gimtoji kalba (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
8.	Užsienio kalba (pirmoji)		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
9.	Užsienio kalba (antroji)					*	*	*	*	*	*	*	*
10.	Matematika	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
11.	Gamtamokslinis ugdymas	*	*	*	*	*	*	*	*				

Eil. Nr.	Atnaujinamos bendrosios programos	Ugdymo programa ir klasės											
		Pradinis ugdymas				Pagrindinis ugdymas						Vidurinis ugdymas	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
12.	Biologija						*	*	*	*	*	*	
13.	Chemija							*	*	*	*	*	
14.	Fizika						*	*	*	*	*	*	
15.	Socialinis ugdymas	*	*	*	*								
16.	Istorija					*	*	*	*	*	*	*	
17.	Geografija					*	*	*	*	*	*	*	
18.	Pilietiškumo pagrindai								*	*			
19.	Ekonomika ir verslumas								*		*	*	
20.	Teisė										*	*	
21.	Psichologija										*	*	
22.	Dailė	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	
23.	Muzika	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	
24.	Teatras	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	
25.	Šokis	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	
26.	Medijų menas										*	*	
27.	Menų istorija										*	*	
28.	Informatika	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	
29.	Technologijos	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	
30.	Taikomosios technologijos										*	*	
31.	Inžinerinės technologijos										*	*	
32.	Fizinis ugdymas	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	
33.	Gyvenimo įgūdžiai	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	
34.	Sveikatos ugdymas										*	*	
35.	Rengimas šeimai										*	*	
36.	Etninė kultūra	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	
37.	Geografinės informacinės sistemos										*	*	
38.	Astronomija										*	*	

3.2. Atnaujinamų bendrųjų programų struktūra.

Įvadas	
1.	Bendrosios nuostatos
1.1.	
1.2.	
...	
2.	Pagrindinės ugdymo turinio atnaujinimo kryptys
2.1.	
2.2.	
...	
3.	Kompetencijos ir jų raida
3.1.	
3.2.	
...	
4.	Svarbiausi ugdymo proceso ypatumai
4.1.	
4.2.	

	Įvadas
...	
5.	Mokinių pasiekimų vertinimas
5.1.	
5.2.	
...	
6.	Interaktyvių bendrųjų programų naudojimosi instrukcija
6.1.	
6.2.	
...	

	Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa
1.	Paskirtis
1.1.	
1.2.	
2.	Tikslai ir uždaviniai
2.1.	
2.2.	
...	
3.	Kompetencijų ugdymas
3.1.	
3.2.	
...	
4.	Pasiekimų sritys
4.1.	
4.2.	
...	
5.	Pasiekimai
5.1.	
5.2.	
...	Pateikiama lentelė, nurodyta 4 priede
6.	Mokymosi turinys
6.1.	
6.2.	
...	
7.	Pasiekimų vertinimas
7.1.	
7.2.	
...	
8.	Pasiekimų lygių požymiai
8.1.	
8.2.	
...	Pateikiama lentelė, nurodyta 6 priede
	Pirmas dalykas¹
1.	Dalyko paskirtis
1.1.	
1.2.	

¹ BP dalys bus numeruojamos pagal patvirtintus ugdymo programos, dalykų klasifikatorius (skelbiama <https://www.krisin.smm.lt/>), todėl rengiamuose dokumentų projektuose turi būti naudojama automatinė numeracija.

...	
2.	Dalyko tikslai ir uždaviniai
2.1.	
2.2.	
...	
3.	Kompetencijų ugdymas dalyku
3.1.	
3.2.	
...	
4.	Pasiekimų sritys
4.1.	
4.2.	
...	
5.	Pasiekimų raida
5.1.	
5.2.	
...	Pateikiama lentelė, nurodyta 4 priede
6.	Mokymosi turinys (metams / koncentru)
6.1.	
6.2.	
...	
7.	Pasiekimų vertinimas
7.1.	
7.2.	
...	
8.	Pasiekimų lygių požymiai
8.1.	
8.2.	
...	Pateikiama lentelė, nurodyta 6 priede
	Antras dalykas
1.	Dalyko paskirtis
1.1.	
1.2.	
...	
2.	Dalyko tikslai ir uždaviniai
2.1.	
2.2.	
...	
3.	Kompetencijų ugdymas dalyku
3.1.	
3.2.	
...	
4.	Pasiekimų sritys
4.1.	
4.2.	
...	
5.	Pasiekimų raida
5.1.	
5.2.	
...	Pateikiama lentelė, nurodyta 4 priede
6.	Mokymosi turinys (metams / koncentru)

6.1.	
6.2.	
...	
7.	Pasiekimų vertinimas
7.1.	
7.2.	
...	
8.	Pasiekimų lygių požymiai
8.1.	
8.2.	
...	Pateikiama lentelė, nurodyta 6 priede

3.3. Atnaujinamų bendrųjų programų struktūros detalizavimas pateiktas toliau esančiose lentelėse.

3.3.1. **Įvadinė dalis** rengiama priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programoms. Bendrųjų programų įvadinės dalies struktūra ir jos detalizavimas.

Struktūra	Detalizavimas
1. Bendrosios nuostatos	BP paskirtis. Ugdymo tikslai (detalizuojami Švietimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nustatyti švietimo tikslai pagal ugdymo programas). Uždaviniai (formuluojami ugdymo uždaviniai, padedantys pasiekti išskeltų ugdymo tikslų).
2. BP atnaujinimo kryptys	Pagrindinės BP atnaujinimo kryptys ir atnaujinimo principai.
3. Kompetencijos ir jų raida	Kompetencijų apibrėžtys, jų ugdymo ciklas. Kompetencijų raida pateikiama kas dvejus ugdymo metus per visą ugdymo pakopos laikotarpį.
4. Svarbiausi ugdymo proceso ypatumai	Tarpdalykinių temų įtraukimas. Dalykų integracijos įgyvendinimas. Mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių atitikimas.
5. Mokinių pasiekimų vertinimas	Bendrais bruožais nusakomos pasiekimų vertinimo nuostatos ugdymo pakopose.
6. Interaktyvių bendrųjų programų naudojimosi instrukcija	Interaktyvių bendrųjų programų naudojimosi ypatumai – naudojami ženklai, pateikimo lygiai ir kt.

3.3.2. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programos **dalyko** bendrosios programos struktūros detalizavimas.

Dalyko struktūra	Detalizavimas
Dalykas	
1. Dalyko paskirtis	Aprašoma dalyko paskirtis, nurodoma jo reikšmė asmens, bendruomenės, visuomenės ir valstybės raidai, nusakoma, kaip dalykas padeda ugdyti mokinio intelektines ir dvasines galias, asmens savybes ir Gairėse išskirtas vertybes, pasirengimą prasmingai ir sėkmingai veikti (iki 250 ž.). Įvardijami dalyko mokymo metai / koncentrai.
2. Dalyko tikslai ir uždaviniai	Įvardijami 2–3 tikslai (kiek tikslų formuluojama, priklauso nuo dalyko specifikos), bendri visoms ugdymo pakopoms. Formuluojami uždaviniai tikslams pasiekti konkrečioje ugdymo pakopoje. Juose turi būti įtrauktas ir mokinių savybių bei vertybių ugdymas.
3. Kompetencijų ugdymas dalyku	Aptariama Gairėse nurodytų 7 kompetencijų raiška dalyku, parengiamas Kompetencijų ir mokymosi turinio plano žemėlapis kiekvienam koncentrai (2 priedas).

4. Pasiekimų sritys	Nurodomos ir trumpai apibūdinamos pasiekimų sritys (iki 6 sričių), išskiriami sritį sudarantys pasiekimai. Pasiekimų sričių pavyzdžiai pateikiami 3 priede. Kiekvienos pasiekimų srities išskiriami ne mažiau kaip trys pasiekimai (A1, A2, A3, A4; B1–B4; C1–C4, D1–D4). Dalyko pasiekimų sričių, jas sudarančių pasiekimų, mokymosi turinio, pasiekimų lygių požymių schema koncentrui pateikta 9 priede.
5. Pasiekimų raida	Pasiekimų raida dalyko programoje pateikiama lentelė pagal atitinkamas pasiekimų sritis kas dvejus metus, apimant visą pakopą (4 priedas). Atskiri pasiekimai gali būti nurodyti tik tam tikroje ugdymo pakopoje, atsižvelgiant į vaiko raidos ypatumus. Pasiekimų raidą atskleidžia šie požymiai: <ul style="list-style-type: none"> • savarankiškumas: gebėjimo savarankiškai atlikti užduotis lygis (padedant mokytojui, vadovaujantis pateiktais kriterijais, savarankiškai); • kontekstai (kasdienėse situacijose, pažįstamose situacijose, nepažįstamose situacijose, naujuose socialiniuose ir akademinuose kontekstuose); • sudėtingumas (turinio (mokymosi medžiagos) ir (ar) užduočių). Pasiekimų formulotės pateikiamos, atsižvelgiant į kompetencijų ugdymo dalyku tikslus, vartojant veiksmožodžius, pateiktus 5 priede.
6. Mokymosi turinys (metams / koncentrui)	Pateikiant mokymosi turinį, laikomasi bendrųjų programų turiniui taikomų kokybės kriterijų, nurodytų 2.8 punkte. Remiamasi kompetencijų žemėlapiu (2 priedas), Kompetencijų raidos ir Vaiko raidos aprašais. Orientuojamasi į dalyko paskirtį ir tikslus, pasiekimų sritis ir numatytus pasiekimus, dalyko mokymuisi skiriamą pamokų skaičių (8 priedas). Mokymosi turiniu užtikrinamas vertybinių nuostatų ugdymas(is). Atsižvelgiant į dalyko tikslus ir specifiką, į mokymosi turinį įtraukiamas dalyko ugdymui aktualus integruojamųjų programų ir rekomendacijų turinys. Pateikiamas privalomasis mokymosi turinys (70 proc. dalyko mokymuisi skirtų pamokų). Siekiant atskleisti mokymosi turinio elementų sudėtingumo augimą, išvengti pasikartojimų, persiklojimų, turinys pateikiamas grupuojant jo elementus ir parodant jų kaitą. Pasirenkamasis mokymosi turinys (30 proc.) pateikiamas, atsižvelgiant į su dalykininkų bendruomene aptartus siūlymus. Galimi šie pasirenkamojo turinio pateikimo variantai: (1) pasirenkamųjų modulių programos, (2) pasirenkamojo turinio rekomendacijos, (3) pats mokytojas pasirenka aktualų turinį ir kt. <i>Prieš rengiant šią dalį, atliekami parengiamieji darbai: išskiriamos ir detalizuojamos dalykui svarbios tarpdalykinės temos; aptariama, per kuriuos dalykus tos temos plėtojamos; aptariama horizontali ir vertikali temų ir mokymosi turinio pateikimo dermė (7 priedas).</i>
7. Pasiekimų vertinimas	Aptariami vertinimo ypatumai, atsižvelgiant į dalyko specifiką, kaupiamojo vertinimo elementai. Pasiekimai aprašomi, išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygiai siejami su mokinio pasiekimų įvertinimu pažymiais: slenkstinis lygis (I) – 4, patenkinamas lygis (II) – 5–6, pagrindinis lygis (III) – 7–8, aukštesnysis lygis (IV) – 9–10.
8. Pasiekimų lygių požymiai	Rengiant keturių pasiekimų lygių aprašus, pagrindinis pasiekimų lygis nustatomas pagal pagrindinio lygio pasiekimams keliamus reikalavimus tarptautiniuose, nacionaliniuose tyrimuose ir nacionaliniuose mokinių pasiekimų patikrinimuose, taip pat atsižvelgiant į ugdymosi pasiekimų reikalavimus programose šalių, kurių mokiniai demonstruoja aukštus

	tarptautinių tyrimų rezultatus. Dalykų, kurių tarptautiniai tyrimai ir nacionaliniai mokinių pasiekimų patikrinimai nevyksta, pasiekimų pagrindinis lygis nustatomas remiantis dalyko ugdymo tradicija ir kitų šalių praktika. Rengiant pasiekimų lygių aprašus, išlaikoma pasiekimų sričių struktūra. Kiekviename konkre pildoma atskira lentelė (6 priedas).
--	---

IV SKYRIUS

PRADINIO IR PAGRINDINIO UGDYMO BENDRŲJŲ PROGRAMŲ ATNAUJINIMO EIGA

4.1. Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrąsias programas atnaujinama darbo grupė, patvirtinta Nacionalinės švietimo agentūros direktorės 2020 m. gegužės 11 d. įsakymu Nr. VK-201 „Dėl darbo grupės sudarymo“. Darbo grupė suskirstyta į pogrupius pagal 2008 m. bendrųjų programų ugdymo sritis. Pogrupių darbą koordinuoja pogrupių koordinatoriai.

4.2. Atliekamų darbų laiko detalizavimas.

	Darbai	Gegužė	Birželis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Spalis
1.	Dalyko ugdymo tikslų ir uždavinių atnaujinimas.						
2.	Pasiekimų sričių išskyrimas (remiantis kompetencijų apibrėžtimis išskiriamos pasiekimų sritys).						
3.	Kompetencijų žemėlapių ir mokymosi turinio plano rengimas (užpildomas kiekvienam koncentru).						
4.	Mokymosi turinio horizontalios ir vertikalios derinimas.						
5.	Pasiekimų raidos rengimas.						
6.	Mokymosi turinio atnaujinimas.						
7.	Pasiekimų lygių požymių aprašymas.						

4.3. Atliekami darbai [siunčiami](#) elektroniniu paštu ir [dedami](#) nurodytuose naršyklės *Google Chrome* disko aplankuose. Atsiskaitymo už atliktus darbus terminai.

Eil. Nr.	Darbai	Atsiskaitymo terminas					
		Gegužės 31 d.	Birželio 30 d.	Liepos 31 d.	Rugpjūčio 30 d.	Rugsėjo 31 d.	Spalio 31 d.
1.	Dalyko ugdymo tikslų ir uždavinių projektas.	×					
2.	Dalių <i>Kompetencijų ugdymas dalyku</i> ir <i>Pasiekimų sritys</i> projektai.		×				
3.	Kompetencijų ir mokymosi turinio plano žemėlapiai koncentrams.		×				
4.	Mokymosi turinio horizontalios ir vertikalios derinimo lentelės koncentrams.		×				

5.	Pasiekimų raidos projektai.		Vienas koncentras	Du nauji koncentrai	×		
6.	Mokymosi turinio projektai.		Planas	Detalus vienas koncentras	Detalūs du nauji koncentrai	×	
7.	Pasiekimų lygių požymių projektai.				Du koncentrai	Du nauji koncentrai	×
8.	Atnaujintos programos projektas.						×

4.4. Formalus bendradarbiavimas grupėje vyksta elektroniniu paštu pagal turimus darbuotojų elektroninio pašto adresus. Visiems grupės nariams prieinama informacija *Google* diske *BP_atnaujinimas*. Neformaliai diskutuoti siūloma uždaroje *Facebook* grupėje *BP_atnaujinimas*.

4.5. Dėl bendradarbiavimo pogrupyje sutariama pogrupių viduje, naudojant priimtinas priemones (pvz., *Google G Suite bendrasisugdymas.lt*, *Microsoft Office 365* ir pan.).

V SKYRIUS PRADINIO IR PAGRINDINIO UGDYMO BENDRŪJŲ PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJŲ TURINYS

5.1. Bendrosioms programoms įgyvendinti parengiamos rekomendacijos. Rengiamos atskiros Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų įgyvendinimo rekomendacijos.

5.2. Lentelėje pateikta rekomendacijų struktūra ir detalizavimas.

Nr.	Rekomendacijų dalies pavadinimas	Detalizavimas
1.	Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos.	Aptariami metodai ir būdai, kaip mokyti dalyko naują turinį, įtrauktą į atnaujintą BP.
2.	Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus.	Rekomendacijos, kaip ugdyti sudėtingesnius gebėjimus, kurių ugdymo rezultatai netenkina, atsižvelgiant į tyrimų ir pasiekimų patikrinimų rezultatus, arba patiriama ugdymosi sunkumų. Taip pat atsižvelgiama į įvairių poreikių (įskaitant ir gabiuosius) mokinius.
3.	Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.	Aptariami dalyke nagrinėjamų Gairėse nurodytų tarpdalykinių temų aspektai, jungtys su kitais dalykais, dalykų horizontalios tarpusavio dermės klausimai. Pateikiama veiklų įgyvendinimo būdų ir pavyzdžių.
4.	Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas.	Rekomendacijos, kaip per visų dalykų pamokas ugdyti lietuvių kalbos (tautinių mažumų mokomąją kalbą mokyklose – mokomosios ir lietuvių kalbos) gebėjimus. Rekomendacijos, kaip mokyti dalyko vaikus, kurių lietuvių kalbos gebėjimai nėra pakankami (grįžusių iš užsienio vaikų, migrantų, tautinių mažumų, pažeidžiamų grupių dėl nepalankaus SEK).
5.	Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų.	Rekomendacijos ir (ar) modulių turinio siūlymai 30 procentų dalykui skirtu mokymosi laiku.
6.	Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.	Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai su nuorodomis į šaltinius ir patarimais mokytojams.

		Ilgalaikių asmeninių ir grupinių projektinių darbų temų pavyzdžiai, projektinių darbų pavyzdžiai (nuorodos į įvairius šaltinius), rengimo ir vertinimo aprašų pavyzdžiai (nuorodos į įvairius šaltinius).
7.	Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.	Trumpa anotacija ir nuorodos į informaciją apie skaitmenines mokymo priemones, skirtas BP įgyvendinti.
8.	Literatūros ir šaltinių sąrašas.	Trumpa anotacija ir nuorodos į literatūros ir turinio šaltinių sąrašus, reikalingus įgyvendinant metodines rekomendacijas.
9.	Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.	Užduočių skirtingiems pasiekimų lygiams, skirtingoms kompetencijoms ugdyti, įvairių poreikių mokiniams pavyzdžiai, taip pat mokinių darbų pavyzdžiai. Pagal poreikį greta šių užduočių pateikiamos metodinės rekomendacijos (ko konkrečiai užduotimi siekiama, ką ugdomė, ko mokome, kaip ir kokiomis priemonėmis mokoma, ypač daug dėmesio skiriant kompetencijų ugdymui).

VI SKYRIUS PRADINIO IR PAGRINDINIO UGDYMO BENDRŲJŲ PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJŲ RENGIMO EIGA

6.1. Pradinio ir pagrindinio ugdymo BP įgyvendinimo rekomendacijas rengia darbo grupė, sudaryta iš NŠA UTD UTR skyriaus metodininkų ir NŠA vykdomo projekto „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“ 1.1.1 veiklos „Bendrųjų ugdymo programų ir jas lydincios medžiagos rengimas“ metodininkų. Darbo grupė suskirstyta į pogrupius pagal 2008 m. bendrųjų programų ugdymo sritis. Pogrupių darbą koordinuoja pogrupių koordinatoriai, nurodyti Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2020 m. gegužės 11 d. įsakyme Nr. VK-201 „Dėl darbo grupės sudarymo“.

6.2. Darbų atlikimo laiko detalizavimas.

	Darbai	Lapkritis	Gruodis	Sausis	Vasaris	Kovas	Balandis
1.	Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos.						
2.	Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus.						
3.	Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.						
4.	Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas.						
5.	Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų.						
6.	Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.						
7.	Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.						
8.	Literatūros ir šaltinių sąrašas.						
9.	Užduočių ir / ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.						

6.3. Atliekami darbai siunčiami elektroniniu paštu ir dedami nurodytuose naršyklės *Google Chrome* disko aplankuose. Atsiskaitymo už atliktus darbus terminai.

Eil. Nr.	Atsiskaitymo terminas	Lapkričio 30 d.	Gruodžio 30 d.	Sausio 30 d.	Vasario 28 d.	Kovo 30 d.	Balandžio 30 d.
	Darbai						
1.	Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos.	Du koncentrai	Trys koncentrai				
2.	Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus.			Du koncentrai	Trys koncentrai		
3.	Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.				Du koncentrai	Trys3 koncentrai	
4.	Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas.				Du koncentrai	Trys koncentrai	
5.	Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų.					Du koncentrai	Trys koncentrai
6.	Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.				Du koncentrai	Du koncentrai	Vienas koncentras
7.	Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.					Du koncentrai	Trys koncentrai
8.	Literatūros ir šaltinių sąrašas.					Du koncentrai	Trys koncentrai
9.	Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.	Du koncentrai	Du koncentrai	Vienas koncentras			

VII SKYRIUS

VIDURINIO UGDYMO BENDRŲJŲ PROGRAMŲ ATNAUJINIMAS IR ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJŲ RENGIMAS

7.1. Atnaujinant vidurinio ugdymo Bendrąsias programas laikomasi III skyriaus 3.3.2 punkto lentelėje *Dalyko BP struktūros detalizavimas* apibrėžtos struktūros.

7.2. Darbų, atnaujinant dalykų vidurinio ugdymo BP, išskyrus matematikos ir lietuvių kalbos ir literatūros, detalizavimas.

Dalyko struktūra	Detalizavimas
1. Dalyko paskirtis	Jei reikia, papildoma / patikslinama dalyko paskirtis.
2. Dalyko tikslai ir uždaviniai	Jei reikia, papildomi / patikslinami dalyko tikslai. Formuluojami uždaviniai tikslams pasiekti viduriniame ugdyme. Juose turi būti įtrauktas ir mokinių savybių bei vertybių ugdymas.

Dalyko struktūra	Detalizavimas
3. Kompetencijų ugdymas dalyku	Kompetencijų raiška dalyku, jei reikia, papildoma / patikslinama; parengiamas Kompetencijų ir mokymosi turinio plano žemėlapis. Pavyzdys pateikiamas šia prieiga internete: https://www.emokykla.lt/bendrasis/bendruju-programu-projektai/ .
4. Pasiekimų sritys	Tęsimos pagrindiniame ugdyme išskirtos pasiekimų sritys. Jei reikia, papildoma naujomis.
5. Pasiekimų raida	Pasiekimų raidos lentelė papildoma 11 ir 12 klasių koncentro pasiekimais (4 priedas).
6. Mokymosi turinys (metams / koncentru)	Mokymosi turinys pateikiamas kiekvieniems metams, tęsiant pagrindinio ugdymo turinį. Vadovaujamosi 1 priede pateikiama dalykams skirtų valandų lentelė, kuri parengta pagal 2021 m. birželio 3 d. vidurinio ugdymo programos projektą (žr. https://www.smm.lt/web/lt/veikla/viesosios-konsultacijos/vidurinis-inf) ir gali būti koreguojama.
7. Pasiekimų vertinimas	Aptariami vertinimo ypatumai vidurinio ugdymo programoje.
8. Pasiekimų lygių požymiai	Rengiant keturių pasiekimų lygių aprašus, remiamasi egzaminų rezultatų duomenimis, projekte (Nr. 09.2.1-ESFA-V-706-02-0001) parengtomis rubrikomis ir kitais duomenimis.

7.3. Matematikos ir lietuvių kalbos ir literatūros BP rengiamos bendruoju ir išplėstiniu kursais. Tiek bendrasis, tiek išplėstinis kursas skirti įgyti kompetencijų, užtikrinančių vidurinį išsilavinimą.

7.3.1. Bendrasis dalyko kursas sudaro sąlygas asmeniui įgyti reikalingų žinių ir gebėjimų, užtikrinančių bendrąjį dalykinį raštingumą ir kompetencijų plėtotę.

7.3.2. Išplėstinis dalyko kursas sudaro sąlygas asmeniui įgyti žinių ir gebėjimų, reikalingų siekiant akademinį tobulėjimo tikslų. Šis kursas nuo bendrojo skiriasi turinio apimtimi ir sudėtingumu. Jame plačiau ir išsamiau nagrinėjamos bendrajame kurse numatytos dalyko temos ir įtraukiamos naujos, reikalingos tolesnėms studijoms.

7.3.3. Darbų, susijusių su matematikos ir lietuvių kalbos ir literatūros vidurinio ugdymo BP atnaujinimu, detalizavimas.

Dalyko struktūra	Detalizavimas
1. Dalyko paskirtis	Jei reikia, papildoma / patikslinama dalyko paskirtis.
2. Dalyko tikslai ir uždaviniai	Jei reikia, papildomi / patikslinami dalyko tikslai ir uždaviniai. Formuluojami uždaviniai tikslams pasiekti viduriniame ugdyme. Juose turi būti įtrauktas ir mokinių savybių bei vertybių ugdymas.
3. Kompetencijų ugdymas dalyku	Jei reikia, Gairėse nurodytų kompetencijų raiška dalyku papildoma / patikslinama; parengiamas Kompetencijų ir mokymosi turinio plano žemėlapis bendrajam ir išplėstiniam kursui. Pavyzdys pateikiamas šia prieiga internete: https://www.emokykla.lt/bendrasis/bendruju-programu-projektai/ .
4. Pasiekimų sritys	Tęsimos pagrindiniame ugdyme išskirtos pasiekimų sritys. Jei reikia, papildoma naujomis.
5. Pasiekimų raida	Pasiekimų raidos lentelė papildoma bendrojo kurso pasiekimais ir išplėstinio kurso pasiekimais koncentru (4 priedas).
6. Mokymosi turinys (metams / koncentru)	Pateikiamas mokymosi turinys kiekvieniems mokslo metams, skirtas bendrajam ir išplėstiniam kursui. Vadovaujamosi 1 priede pateikiama dalykams skirtų valandų lentelė, kuri parengta pagal 2021 m. birželio 3 d. vidurinio ugdymo programos projektą (žr. https://www.smm.lt/web/lt/veikla/viesosios-konsultacijos/vidurinis-inf) ir gali būti koreguojama.

Dalyko struktūra	Detalizavimas
7. Pasiekimų vertinimas	Aptariami vertinimo ypatumai vidurinio ugdymo programoje.
8. Pasiekimų lygių požymiai	Rengiant keturių pasiekimų lygių aprašus, naudojamosi valstybinių egzaminų duomenimis, projekte (Nr. 09.2.1-ESFA-V-706-02-0001) parengtomis rubrikomis ir kitais duomenimis.

7.4. Rengiamos atskiros vidurinio ugdymo bendrųjų programų įgyvendinimo rekomendacijos.

7.5. Vidurinio ugdymo dalyko bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijų struktūra ir jos detalizavimas.

Eil. Nr.	Rekomendacijų dalies pavadinimas	Detalizavimas
1.	Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos.	Aptariami metodai ir būdai, kaip mokyti naujo dalyko turinio, įtraukto į atnaujintą BP.
2.	Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.	Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai, šaltinių nuorodos ir patarimai mokytojams. Brandos darbų temų pavyzdžiai, darbų pavyzdžiai, rengimo ir vertinimo aprašų pavyzdžiai (įvairių šaltinių nuorodos), akademinio rašymo pavyzdžiai (įvairių šaltinių nuorodos).
3.	Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos įgyvendinti BP.	Trumpa anotacija ir informacinės nuorodos apie skaitmenines mokymo priemones, skirtas įgyvendinti BP.
4.	Literatūros ir šaltinių sąrašas.	Trumpa anotacija ir literatūros bei turinio šaltinių sąrašų, reikalingų įgyvendinant metodines rekomendacijas, nuorodos.
5.	Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.	Užduočių pavyzdžiai: skirtingiems pasiekimų lygiams, skirtingoms kompetencijoms ugdyti, įvairių poreikių mokiniams; taip pat mokinių darbų pavyzdžiai. Greta šių užduočių, jei yra poreikis, pateikiamos metodinės rekomendacijos (ko konkrečiai užduotimi siekiama, kas ugdoma, ko mokoma, kaip ir kokiomis priemonėmis mokoma, ypač daug dėmesio skiriant kompetencijų ugdymui).

VIII SKYRIUS

VIDURINIO UGDYMO BENDRŪJŲ PROGRAMŲ ATNAUJINIMO IR ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJŲ RENGIMO EIGA

8.1. Vidurinio ugdymo bendrąsias programas atnaujina darbo grupė, patvirtinta Nacionalinės švietimo agentūros direktorės 2020 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. VK-684 „Dėl darbo grupės atnaujintų vidurinio ugdymo bendrųjų programų ir įgyvendinimo rekomendacijų projektams parengti sudarymo“. Darbo grupė suskirstyta į pogrupius pagal 2011 m. bendrųjų programų ugdymo sritis. Pogrupių darbą koordinuoja pogrupių koordinatoriai.

8.2. Darbų atlikimo laiko detalizavimas.

Eil. Nr.	Darbai	Vasaris–gegužė	Birželis	Liepa
1.	Dalyko ugdymo tikslų ir uždavinių papildymas.			
2.	Pasiekimų sričių analizė, tikslinimas ir papildymas.			

Eil. Nr.	Darbai	Vasaris–gegužė	Birželis	Liepa
3.	Pasiekimų raidos rengimas.			
4.	Pasiekimų lygių požymių aprašymas.			
5.	Kompetencijų žemėlapių rengimas.			
6.	Mokymosi turinio atnaujinimas, vertikalioji dermė.			
7.	Įgyvendinimo rekomendacijų rengimas.			

8.3. Atliekami darbai siunčiami elektroniniu paštu ir dedami nurodytuose *Google Chrome* disko ar *Teams* aplankuose. Atsiskaitymo už atliktus darbus terminai.

Eil. Nr.	Darbai	Atsiskaitymo terminas	Gegužės 31 d.	Birželio 30 d.	Liepos 16 d.
1.	Dalyko ugdymo tikslų ir uždavinių papildymas.		×		
2.	Pasiekimų sričių analizė, tikslinimas ir papildymas.		×		
3.	Pasiekimų raidos rengimas.		×		
4.	Pasiekimų lygių požymių aprašymas.		×		
5.	Kompetencijų žemėlapių rengimas.				×
6.	Mokymosi turinio atnaujinimas, vertikalioji dermė.			×	
7.	Įgyvendinimo rekomendacijų rengimas.			×	×

IX SKYRIUS PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO BENDROSIOS PROGRAMOS STRUKTŪRA

9.1. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa atnaujinama siekiant atliepti 5–6 metų vaikų interesus, puoselėti jų gerovę ir tenkinti kiekvieno vaiko (įskaitant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius ar esančius pažeidžiamoje ar nepalankioje socialinėje padėtyje ir kt.) individualius, savitus poreikius bei galimybes.

9.2. Kompetencijos programoje ugdomos integraliai ir visose veiklose, kuriose vaikas dalyvauja (išvykose, projektuose, pedagogo organizuotose veiklose, įvairiose aplinkose ir / ar šeimoje ir kt.), siekiant užtikrinti visų kompetencijų ugdymo pusiausvyrą ir dermę.

9.3. Atnaujinamos priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos struktūros detalizavimas pateikiamas lentelėje.

Struktūra	Detalizavimas
Paskirtis	Aprašoma priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos paskirtis, jos reikšmė asmens raidai, nusakoma, kaip ji padeda ugdyti vaiko intelektines ir dvasines galias, savybes ir Gairėse išskirtas vertybes, pasirengimą prasmingai ir sėkmingai veikti, tapti mokiniu. Aprašomas Gairėse išskirtų vertybių ugdymas (iki 250 žodžių).
Tikslai ir uždaviniai	Įvardijamas priešmokyklinio ugdymo tikslas (-ai). Formuluojami uždaviniai tikslui (-ams) pasiekti. Juose turi būti įtrauktas ir vaikų savybių bei vertybių ugdymas.
Kompetencijų ugdymas	Aptariama Gairėse nurodytų 7-nių kompetencijų raiška, parengiamas Kompetencijų žemėlapis vieneriems metams. Pavyzdys pateikiamas šia prieiga internete: https://www.emokykla.lt/bendrasis/bendruju-programu-projektai/ .

Struktūra	Detalizavimas
Pasiiekimų sritys	Remiantis Kompetencijų ir Vaiko raidos aprašais, pradinio ugdymo bendrosiomis programomis išskiriamos ir trumpai apibūdinamos pasiekimų sritys (ne daugiau kaip 10), išskiriami sritį sudarantys pasiekimai. Pasiiekimų srityje turi būti ne mažiau kaip 3 pasiekimai.
Pasiiekimai	<p>Pasiiekimai pateikiami lentelėje (4 priedas), pagal atitinkamas pasiekimų sritis, apimant vienerių metų priešmokyklinio ugdymo programą ir derinant su pradinio ugdymo programa. Atsižvelgiant į vaiko raidos ypatumus pasiekimų gali būti mažiau negu pradinio ugdymo bendrojoje programoje.</p> <p>Pasiiekimus atskleidžia šie požymiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • savarankiškumas. Gebėjimo savarankiškai atlikti užduotis lygis (padedant mokytojui, vadovaujantis pateiktais kriterijais, savarankiškai); • kontekstai. Gebėjimo savarankiškai atlikti užduotis lygis (kasdienėse, pažįstamose, nepažįstamose situacijose, naujuose socialiniuose ir akademinuose kontekstuose); • sudėtingumas. Gebėjimo savarankiškai atlikti užduotis lygis (turinio (mokymosi medžiagos) ir (ar) užduočių). <p>Pasiiekimų formuluotės pateikiamos atsižvelgiant į kompetencijų ugdymo tikslus, vartojant veiksmožodžius, pateiktus 5 priede.</p>
Mokymosi turinys	<p>Visas mokymosi turinys priešmokykliniame ugdyme orientuotas į vaiką, jam aktualų kontekstą ir problemas. Mokymosi turinys išskiriamas į penkias mokymosi turinio sritis: kalbinis ugdymas; socialinis ugdymas; STEM ugdymas; sveikatos ir fizinis ugdymas; meninis ugdymas. Visoms sritims skiriama vienoda apimtis. Orientuojamasi į priešmokyklinio ugdymo paskirtį ir tikslus, pasiekimų sritis ir numatytus pasiekimus.</p> <p>Mokymosi turinys parenkamas atsižvelgiant į 2.8 punkte nurodytus integruojamo aktualaus turinio aspektus ir laikantis 2.9 punkte nurodytų bendrųjų programų turiniui taikomų kokybės kriterijų. Remiamasi kompetencijų žemėlapiu (2 priedas), Kompetencijų raidos ir Vaiko raidos aprašais.</p> <p><i>Prieš rengiant šią dalį, atliekami parengiamieji darbai: išskiriami ir detalizuojami mokymosi turinio sritims svarbūs tarpusavio integraciniai kontekstai; aptariama, kuriose srityse jie bus plėtojami; aptariama horizontalioji ir vertikalioji kontekstų ir mokymosi turinio pateikimo dermė.</i></p>
Pasiiekimų vertinimas	<p>Priešmokykliniame ugdyme taikomas formuojamasis vaikų pasiekimų vertinimas, atliepiantis vaiko ūgtį pagal amžiaus tarpsnį. Aptariami vertinimo ypatumai, atsižvelgiant į priešmokyklinio ugdymo specifiką, kaupiamojo ir diagnostinio vertinimo elementai. Pasiiekimai aprašomi išskiriant tris pasiekimų lygius (žemiau / silpniau pagrindinio, pagrindinis, aukščiau pagrindinio). Pasiiekimų vertinimas vykdomas aprašomuoju būdu, atsižvelgiant į kiekvieną mokymosi turinio sritį ir kompetencijoms būdingus kriterijus pagal pasiekimų sritis.</p>
Pasiiekimų lygių požymiai	<p>Rengiant pasiekimų lygių aprašus, pasiekimų pagrindinis lygis nustatomas remiantis ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo amžiaus vaikų ugdymo praktika ir kitų šalių patirtimi. Rengiant pasiekimų lygių aprašą, išlaikoma pasiekimų sričių struktūra, lygių požymiai pateikiami kiekvienam pasiekimui. Priešmokyklinio ugdymo pasiekimų lygių aprašas rengiamas vieneriems metams.</p>

X SKYRIUS
PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO BENDROSIS PROGRAMOS ATNAUJINIMO EIGA

10.1. Priėmokyklinio ugdymo bendrąją programą atnaujina, rengia jos įgyvendinimo rekomendacijas ir pedagogų kvalifikacijos programą darbo grupė, patvirtinta Nacionalinės švietimo agentūros direktorės įsakymu. Grupės darbą koordinuoja projekto veiklos metodininkas.

10.2. Priėmokyklinio ugdymo bendrosios programos atnaujinimo darbų atlikimo laiko detalizavimas.

Eil. Nr.	Darbai	Birželis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Spalis
1.	Paskirties, tikslo ir uždavinių pateikimas.					
2.	Pasiekimų sričių išskyrimas.					
3.	Pasiekimų raidos plano rengimas.					
4.	Kompetencijų žemėlapiu ir mokymosi turinio sričių plano rengimas.					
5.	Mokymosi turinio horizontaliosios ir vertikaliosios dermės derinimas.					
6.	Mokymosi turinio atnaujinimas.					
7.	Pasiekimų lygių požymių aprašymas.					

10.3. Priėmokyklinio ugdymo programos atnaujinimo darbo grupės atliekami darbai talpinami elektroniniu paštu nurodytuose *Google* disko ar Teams aplankuose pagal lentelėje nurodytą atsiskaitymo už atliekamus darbus terminų grafiką.

Eil. Nr.	Atsiskaitymo terminas Darbai	Birželio 30 d.	Liepos 31 d.	Rugpjūčio 30 d.	Rugsėjo 31 d.	Spalio 31 d.
1.	Paskirties, tikslo ir uždavinių pateikimas.	×				
2.	Pasiekimų sričių išskyrimas.	×				
3.	Pasiekimų raidos plano rengimas.	×	×	×		
		(planas)	(pirminis variantas)	(galutinis variantas)		
4.	Kompetencijų žemėlapiu ir mokymosi turinio sričių plano rengimas.		×	×		
			(pirminis variantas)	(galutinis variantas)		
5.	Mokymosi turinio horizontalios ir vertikalios dermės derinimas.			×	×	×
				(horizontalioji dermė)	(vertikalioji dermė)	
6.	Mokymosi turinio atnaujinimas.		×	×	×	×
			(dvi sritys)	(kitos dvi sritys)	(dar dvi sritys)	(visos sritys)
7.	Pasiekimų lygių požymių aprašymas.				×	×
					(pirminis variantas)	(galutinis variantas)

10.4. Formalus bendradarbiavimas darbo grupėje vyksta elektroniniu paštu, pagal darbuotojų elektroninio pašto adresus. Visi grupės nariai gali naudotis informacija naršyklės *Google Chrome* diske *BP_atnaujinimas* ar *Teams* aplanke. Neformaliai diskutuoti siūloma uždaroje socialinio tinklo *Facebook* grupėje *BP_atnaujinimas*.

10.5. Dėl grupės darbo jos nariai sutaria naudodamiesi priimtinomis priemonėmis (pvz., *Google G Suite bendrasisugdymas.lt*, *Microsoft Office 365* ir pan.).

10.6. Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos atnaujinimo darbo grupė parengia priešmokyklinio ugdymo pedagogams skirtą nacionalinio lygio 40 val. kvalifikacijos tobulinimo programą (2 dienos nuotoliniu ir 3 kontaktiniu būdu, po 8 ak. val.). Kvalifikacijos tobulinimo programos darbų laiko detalizavimas:

Eil. Nr.	Darbai	Spalis	Lapkritis	Gruodis
1.	Nacionalinio lygio 40 val. kvalifikacijos tobulinimo programos rengimas (2 dienos nuotoliniu ir 3 kontaktiniu būdu, po 8 ak. val.).	Pasiruošimas		

10.7. Atliekamų kvalifikacijos tobulinimo programos rengimo darbų atsiskaitymo terminai.

Eil. Nr.	Darbai	Atsiskaitymo terminas	Lapkričio 30 d.	Gruodžio 31 d.
1.	Nacionalinio lygio 40 val. kvalifikacijos tobulinimo programos rengimas (2 dienos nuotoliniu ir 3 kontaktiniu būdu, po 8 ak. val.)		× (pirminis variantas)	× (galutinis variantas)

XI SKYRIUS PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO BENDROSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJŲ TURINYS

11.1. Priešmokyklinio ugdymo bendrajai programai įgyvendinti parengiamos rekomendacijos. Lentelėje pateikta įgyvendinimo rekomendacijų struktūra ir detalizavimas.

Eil. Nr.	Rekomendacijų dalies pavadinimas	Detalizavimas
1.	Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijų įvadas.	Įvade atskleidžiama priešmokyklinio ugdymo filosofija, pagrindiniai programos atnaujinimo akcentai, esminiai principai, į ką atkreipiamas dėmesys, kuo programa skiriasi nuo ankstesnės, trumpai aprašoma mokymosi turinio sričių ir kompetencijų santykio svarba. Aprašomi programos įgyvendinimo metodai: kaip skatinamas vaikų dalyvavimas, iniciatyvos, savarankiškumas, problemų sprendimas ir kūrybiškumas; kaip skatinamas ir ugdomas polinkis mąstyti, tirti ir bendradarbiauti. Žaidimas ir kiti patirtiniai vaiko mokymo ir mokymosi metodai yra pagrindiniai.
2.	Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus.	Aptariami pritaikyto ir individualizuoto mokinių ugdymo(si) ypatumai, kuo tai svarbu praktikui. Pateikiamos rekomendacijos, kaip ugdyti sudėtingesnius pasiekimus, kurių ugdymo rezultatai netenkina arba patiriama ugdymosi sunkumų. Atkreipiamas dėmesys į pagalbos teikimo

Eil. Nr.	Rekomendacijų dalies pavadinimas	Detalizavimas
		laiku svarbą. Taip pat atsižvelgiama į įvairių poreikių (įskaitant ir gabiuosius) mokinius.
3.	Tarpdalykinių temų integravimas. Dermė.	Aptariami priešmokykliniame ugdyme nagrinėjamų Gairėse nurodytų tarpdalykinių temų / kontekstų aspektai, jungtys tarp mokymosi turinio sričių, horizontaliosios dermės klausimai. Pateikiama veiklų įgyvendinimo būdų ir pavyzdžių.
4.	Kalbinių gebėjimų ugdymas.	Rekomendacijos, kaip įvairiose veiklose ugdyti lietuvių kalbos (tautinių mažumų mokomąja kalba – mokomosios ir lietuvių kalbos) pasiekimus. Rekomendacijos, kaip ugdyti vaikus, kurių lietuvių kalbos pasiekimai nėra pakankami (grįžusiųjų iš užsienio, migrantų, tautinių mažumų, pažeidžiamų grupių dėl nepalankaus socialinio ir ekonominio konteksto).
5.	Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.	Patarimai priešmokyklinio ugdymo mokytojams, kaip bendrąją programą pritaikyti grupės kontekstui ir kiekvieno vaiko individualiems poreikiams. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai, šaltinių nuorodos ir patarimai mokytojams. Tyriminių ir patyriminių veiklų pavyzdžiai. Projektinių veiklų, skirtų dirbti grupėmis, pavyzdžiai, projektinių darbų pavyzdžiai (įvairių šaltinių nuorodos), rengimo ir vertinimo aprašų pavyzdžiai (įvairių šaltinių nuorodos). Pavyzdžiai, kaip modeliuoti priešmokyklinio ugdymo programą metams ir antriems metams. Vaikų, ugdomų antrus metus, individualizuoto ugdymo plano (-ų) pavyzdžiai.
6.	Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinimui.	Trumpa anotacija ir informacinės nuorodos, susijusios su skaitmeninėmis mokymo priemonėmis, skirtos PU BP įgyvendinimui. „Nuotolinio mokymo“ medžiaga, priemonės priešmokykliniam ugdymui. Projekto „Inovacijos vaikų darželyje“ metu parengtos metodinės priemonės priešmokykliniam ugdymui.
7.	Literatūros ir šaltinių sąrašas.	Trumpa anotacija ir literatūros ir turinio šaltinių sąrašų, reikalingų įgyvendinant rekomendacijas, nuorodos.
8.	Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.	Užduočių pavyzdžiai: skirtingiems pasiekimų lygiams, skirtingoms kompetencijoms ugdyti, įvairių poreikių mokiniams; taip pat mokinių darbų pavyzdžiai. Greta šių užduočių, jei yra poreikis, pateikiamos metodinės rekomendacijos (ko konkrečiai užduotimi siekiama, kas ugdoma, ko mokoma, kaip ir kokiomis priemonėmis ugdoma, ypač daug dėmesio skiriant kompetencijų ugdymui).
9.	Mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimas.	Nuoseklus pažangos fiksavimas visus mokslo metus, taikant formuojamąjį vertinimą. Mokinių pažangos fiksavimo priemonės, būdai, metodai (aplankai, dienynas, aprašai, charakteristikos, klausimynai ir pan.). Vertinimo aprašų pavyzdžiai. Vaiko įsivertinimas ir individualių vaiko poreikių į(si)vertinimas. Švietimo pagalbos specialistų įsitraukimas gerinant vaiko pasiekimus (pvz., logopedas, kineziterapeutas). Susitarimai su tėvais, vadovais, kaip fiksuoti mokinių pasiekimus ir pažangą. Komunikavimo apie mokinio pažangą su tėvais priemonės ir būdai.
10.	Bendradarbiavimas su šeima.	Šeimos vaidmuo. Komunikavimo su vaiko šeima būdai, priemonės; partnerystės santykio su šeima plėtojimas ir palaikymas; ugdomosios veiklos tėvams; dialogu grįsto bendravimo kūrimas; pozityvaus socialinio-emocinio klimato palaikymas. Grįžtamojo ryšio, dėl vaiko stipriųjų ir / arba silpnųjų pusių, teikimas, siekiant, kad šeima suprastų, kaip vyksta ugdymo procesas priešmokykliniame amžiuje. Šeimos įtraukimas į bendradarbiavimą grįstą ugdymo procesą. Pagalbos vaikui ir šeimai teikimas (pvz.: psichologas, metodinė pagalba ir kt.).

XII SKYRIUS
PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO BENDROSIS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO
REKOMENDACIJŲ RENGIMO EIGA

12.1. Darbų atlikimo laiko detalizavimas.

Eil. Nr.	Darbai	Lapkritis	Gruodis	Sausis	Vasaris	Kovas	Balandis
1.	Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijų įvado rengimas.						
2.	Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus.						
3.	Tarpdalykinių temų integravimas. Dermė.						
4.	Kalbinių gebėjimų ugdymas.						
5.	Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.						
6.	Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinimui.						
7.	Literatūros ir šaltinių sąrašas.						
8.	Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.						
9.	Mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimas.						
10.	Bendradarbiavimas su šeima.						

12.2. Atsiskaitymo už atliekamus darbus terminai.

Eil. Nr.	Atsiskaitymo terminas Darbai	Lapkričio 30 d.	Gruodžio 30 d.	Sausio 30 d.	Vasario 28 d.	Kovo 30 d.	Balandžio 30 d.
1.	Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijų įvadas.	× (pirminis variantas)	× (galutinis variantas)				
2.	Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus.			× (pirminis variantas)	× (galutinis variantas)		
3.	Tarpdalykinių temų integravimas. Dermė.		× (pirminis variantas)	× (galutinis variantas)			
4.	Kalbinių gebėjimų ugdymas dalyko pamokose.	× (pirminis variantas)	× (galutinis variantas)				
5.	Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.					× (pirminis variantas)	× (galutinis variantas)

6.	Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos įgyvendinti BP.					×	×
						(pirminis variantas)	(galutinis variantas)
7.	Literatūros ir šaltinių sąrašas.					×	×
						(pirminis variantas)	(galutinis variantas)
8.	Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.				×	×	
					(pirminis variantas)	(galutinis variantas)	
9.	Mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimas.			×	×		
				(pirminis variantas)	(galutinis variantas)		
10.	Bendradarbiavimas su šeima.				×	×	
					(pirminis variantas)	(galutinis variantas)	

Priedai

1 priedas. Dalyko mokymuisi skiriamas pamokų skaičius viduriniame ugdyme.

Informacija parengta pagal 2021 m. birželio 3 d. vidurinio ugdymo programos projektą (žr. <https://www.smm.lt/web/lt/veikla/viesosios-konsultacijos/vidurinis-inf>) ir gali būti koreguojama.

Vidurinio ugdymo dalykų grupės, dalykai	Pamokų skaičius turiniui įgyvendinti	III klasė (36 savaitės)	IV klasė (34 savaitės)
Privalomi dalykai			
Dorinis ugdymas	70		
Tikyba		36 (1)	34 (1)
Etika		36 (1)	34 (1)
Lietuvių kalba ir literatūra	280 arba 420	144 (4) arba 216 (6)	136 (4) arba 204 (6)
Gimtoji kalba (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių)*	280**	144 (4)	136 (4)
Matematika	280 arba 420	144 (4) arba 216 (6)	136 (4) arba 204 (6)
Fizinis ugdymas	210	108 (3)	102 (3)
Meninis ugdymas	140		
Dailė		72 (2)	68 (2)
Muzika		72 (2)	68 (2)
Šokis		72 (2)	68 (2)
Teatras		72 (2)	68 (2)
Medijų menas		72 (2)	68 (2)
Taikomosios technologijos		72 (2)	68 (2)
Brandos darbas			
Privalomai pasirenkamieji dalykai (bent vienas iš kiekvienos dalykų grupės)			
Kalbos	210		
Užsienio kalba (anglų)		108 (3)	102 (3)
Užsienio kalba (prancūzų)		108 (3)	102 (3)
Užsienio kalba (rusų)		108 (3)	102 (3)
Užsienio kalba (vokiečių)		108 (3)	102 (3)
Užsienio kalba (kita kalba)		108 (3)	102 (3)
STEM ugdymas	210		
Biologija		108 (3)	102 (3)
Chemija		108 (3)	102 (3)
Fizika		108 (3)	102 (3)
Informatika		108 (3)	102 (3)
Inžinerinės technologijos		108 (3)	102 (3)
Visuomeninis ugdymas	210		
Istorija		108 (3)	102 (3)
Geografija		108 (3)	102 (3)
Ekonomika ir verslumas		108 (3)	102 (3)
Filosofija		108 (3)	102 (3)
Pasirenkamieji dalykai			
Dalyko modulis (...)	70	36 (1)	34 (1)
Profesinio mokymo modulis (...)	110–660		
Laisvai pasirenkamas dalykas	70		
Etninė kultūra		36 (1)	34 (1)
Psichologija		36 (1)	34 (1)
Teisė		36 (1)	34 (1)

Vidurinio ugdymo dalykų grupės, dalykai	Pamokų skaičius turiniui įgyvendinti	III klasė (36 savaitės)	IV klasė (34 savaitės)
Sveikatos ugdymas		36 (1)	34 (1)
Rengimas šeimai		36 (1)	34 (1)
Geografinės informacinės sistemos		36 (1)	34 (1)
Menų istorija		36 (1)	34 (1)
Nacionalinis saugumas ir krašto gynyba		36 (1)	34 (1)
Laisvės kovų istorija		36 (1)	34 (1)
Astronomija***		36 (1)	34 (1)
Minimalus privalomų pamokų skaičius mokiniui per savaitę / per mokslo metus	Po 26 pamokas III ir IV gimnazijos klasėse per savaitę; 936 – III gimnazijos klasėje, 884 – IV gimnazijos klasėje. Po 28 pamokas III ir IV gimnazijos klasėse per savaitę*. 1 008 – III gimnazijos klasėje*; 952 – IV gimnazijos klasėje*.		
Socialinė–pilietinė veikla (mokiniui)	Ne mažiau kaip 70 valandų per dvejus mokslo metus		
Neformalusis švietimas (valandų skaičius) klasei	210 valandų		
Mokinio ugdymo poreikiams tenkinti	840 pamokų dvejiems mokslo metams		
Maksimalus pamokų skaičius klasei, esant 3 ir daugiau gimnazijos III klasių, – 3 570 pamokų per dvejus mokslo metus (51 pamoka per savaitę); mokyklose, kuriose įteisintas mokymas tautinės mažumos kalba, – 3 780 pamokų per dvejus mokslo metus (54 pamokos per savaitę).			
Minimalus pamokų skaičius klasei, esant vienai gimnazijos III klasei, – 1 591 pamoka per mokslo metus (43 pamokos per savaitę); mokyklose, kuriose įteisintas mokymas tautinės mažumos kalba, IV gimnazijos klasei – 1 702 pamokos per mokslo metus (46 pamokos per savaitę). Klasei gali būti skiriama ir daugiau pamokų, atsižvelgiant į mokinių mokymosi poreikius ir neviršijant mokymui skirtų lėšų.			

Pastabos:

* mokykloje, kurios nuostatose (įstatuose) įteisintas mokymas tautinės mažumos kalba;

** mokykla gali nustatyti, kad visi mokiniai privalomai mokosi papildomo gilnamojo šio dalyko modulio (70 val.);

*** jei mokinys pasirenka mokytis Fizikos, jis privalo iš laisvai pasirenkamų dalykų pasirinkti Astronomiją.

2 priedas. Kompetencijų žemėlapis.

Rengiant kompetencijų ir dalykinio turinio žemėlapius:

- naudojami kompetencijų raidos aprašai (rengia kompetencijų grupę);
- parengiamas preliminarus dalyko turinio planas, detalizuojamos dalyko temos koncentriui (rengia dalykinės grupės);
- kompetencijų rengiami atskirai kiekvienam dalykui 2 metų koncentriui. Iš viso kiekviena dalykas parengia 5 žemėlapius, apimančius pradinio ir pagrindinio ugdymo žemėlapius rengiami atskirai kiekvienam dalykui 2 metų koncentriui. Iš viso kiekviena dalykas parengia 5 žemėlapius, apimančius pradinio ir pagrindinio ugdymo programą. Rengiant žemėlapius, kompetencijos raiškos intensyvumas yra žymimas dviem spalvomis: geltona – kompetencija labai intensyviai atspindėta turinyje; žydra – kompetencija iš dalies atspindėta turinyje.

Kompetencijų ir dalykinio turinio žemėlapis.

Pavyzdys: Lietuvių kalba ir literatūra.

Nr.	Dalyko mokymosi turinio planas (veiklos sritys / temos)	Pažinimo (K1)			Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos (K2)			Kūrybiškumo (K3)			Pilietiškumo (K4)			Kultūrinė (K5)			Komunikacinė (K6)		
		K1.1	...	K1.n	K2.1	...	K2.n	K3.1	...	K3.n	K4.1	...	K4.n	K5.1	...	K5.n	K6.1	...	K6.n
1.	Skaitymas																		
1.1																			
1.2																			
1.3																			
1.4																			
2.	Teksto kūrimas																		
2.1																			
2.2																			
2.3																			
3.	Literatūros pažinimas																		
3.1																			
3																			
2..																			
4.	Kalbos vartojimas																		

3 priedas. Pasiekimų sričių pavyzdžiai.

2008 m. bendrųjų programų įvairių dalykų pasiekimų sričių pavyzdžiai (atsižvelgiant į Gairėse išplėtotą kompetencijos sampratą, atnaujinamose programose kai kurias sritis siūloma koreguoti).

Pasiekimų sritis Dalykai	A	B	C	D	E
Istorija	Istorinės raidos supratimas	Istorijos tyrimas ir interpretavimas	Istorijos supratimo raiška	Orientavimasis istoriniame laike ir erdvėje	
Užsienio kalba	Sąveika ir raiška žodžiu	Rašytinio ir vizualinio teksto supratimas	Sakytinio teksto supratimas	Rašytinio teksto kūrimas	
Matematika	Žinios ir supratimas	Matematinis komunikavimas	Matematinis mąstymas	Problemų sprendimas	Mokėjimas mokytis ir domėjimasis matematika

Pasiekimų sričių pavyzdžiai iš kitų šalių BP.

Pasiekimų sritis Dalykai	A	B	C	D	E	F
Menai	Žinoti ir suprasti	Formuoti įgūdžius	Mąstyti kūrybiškai	Pateikti atsaką / reaguoti		
Socialiniai mokslai	Žinoti ir suprasti	Tyrinėti	Komunikuoti	Savarankiškai mąstyti		
Gamtos mokslai	Kelti klausimus ir formuluoti hipotezes	Planuoti ir atlikti tyrimus	Apdoroti ir analizuoti duomenis ir informaciją	Vertinti	Taikyti ir išbandyti	Komunikuoti
Matematika	Argumentuoti ir analizuoti	Suprasti ir spręsti	Komunikuoti ir pristatyti	Įžvelgti sąsajas ir reflektuoti		
Gimtoji kalba	Suprasti ir įžvelgti ryšius (verbalinę ir neverbalinę raišką)	Kurti ir komunikuoti (rašyti, kalbėti ir pristatyti)				

4 priedas. Pasiekimų raida.

Priešmokyklinis ugdymas	1–2 klasė	3–4 klasė	5–6 klasė	7–8 klasė	9–10 klasė	11–12 klasė
A (pasiekimų sritis)						
A1.3.	A1.3.	A1.3.	A1.3.	A1.3.	A1.3.	A1.3.
A2.3.	A2.3.	A2.3.	A2.3.	A2.3.	A2.3.	A2.3.
A3.3.	A3.3.	A3.3.	A3.3.	A3.3.	A3.3.	A3.3.
A4.3.	A4.3.	A4.3.	A4.3.	A4.3.	A4.3.	A4.3.
B (pasiekimų sritis)						
B1.3.	B1.3.	B1.3.	B1.3.	B1.3.	B1.3.	B1.3.
B2.3.	B2.3.	B2.3.	B2.3.	B2.3.	B2.3.	B2.3.
B3.3.	B3.3.	B3.3.	B3.3.	B3.3.	B3.3.	B3.3.
B4.3.	B4.3.	B4.3.	B4.3.	B4.3.	B4.3.	B4.3.
... (pasiekimų sritis)						
...	...	...	...	...	...	...
F (pasiekimų sritis)						
F1.3.	F1.3.	F1.3.	F1.3.	F1.3.	F1.3.	F1.3.
F2.3.	F2.3.	F2.3.	F2.3.	F2.3.	F2.3.	F2.3.
F3.3.	F3.3.	F3.3.	F3.3.	F3.3.	F3.3.	F3.3.
F4.3.	F4.3.	F4.3.	F4.3.	F4.3.	F4.3.	F4.3.

Matematikai ir Lietuvių kalbai ir literatūrai:

Priešmokyklinis ugdymas	1–2 klasė	3–4 klasė	5–6 klasė	7–8 klasė	9–10 klasė	11–12 klasė, bendrasis kursas	11–12 klasė, išplėstinis kursas
A (pasiekimų sritis)							
A1.3.	A1.3.	A1.3.	A1.3.	A1.3.	A1.3.	A1.3.	A1.3.
A2.3.	A2.3.	A2.3.	A2.3.	A2.3.	A2.3.	A2.3.	A2.3.
A3.3.	A3.3.	A3.3.	A3.3.	A3.3.	A3.3.	A3.3.	A3.3.
A4.3.	A4.3.	A4.3.	A4.3.	A4.3.	A4.3.	A4.3.	A4.3.
B (pasiekimų sritis)							
B1.3.	B1.3.	B1.3.	B1.3.	B1.3.	B1.3.	B1.3.	B1.3.
B2.3.	B2.3.	B2.3.	B2.3.	B2.3.	B2.3.	B2.3.	B2.3.
B3.3.	B3.3.	B3.3.	B3.3.	B3.3.	B3.3.	B3.3.	B3.3.
B4.3.	B4.3.	B4.3.	B4.3.	B4.3.	B4.3.	B4.3.	B4.3.
... (pasiekimų sritis)							
...	...	...	...	...	...	...	...
F (pasiekimų sritis)							
F1.3.	F1.3.	F1.3.	F1.3.	F1.3.	F1.3.	F1.3.	F1.3.
F2.3.	F2.3.	F2.3.	F2.3.	F2.3.	F2.3.	F2.3.	F2.3.
F3.3.	F3.3.	F3.3.	F3.3.	F3.3.	F3.3.	F3.3.	F3.3.
F4.3.	F4.3.	F4.3.	F4.3.	F4.3.	F4.3.	F4.3.	F4.3.

5 priedas. Vartotini veiksmazodžiai.

Bendrosiose programose pasiekimams apibūdinti vartojamais veiksmazodžiais nusakoma, kokie gebėjimai ugdomi ir kokias veiklas mokiniai turėtų gebėti atlikti.

Veiksmazodžiai sudaro žodyną, kuris naudojamas ne tik pasiekimams apibūdinti, bet ir mokant(is).

Veiksmazodžiai	Apibrėžimas žodynuose
Analizuoti	Nagrinėti randant reikiamus požymius, savybes, charakteristikas ar parametrus, skaidyti į dalis, apmąstyti, svarstyti.
Apibrėžti	Nurodyti būdinguosius kieno nors bruožus, nusakyti sąvokos turinį / esmę, nurodyti kurio nors dalyko ar reiškinių ribas.
Apibūdinti	Nusakyti objekto ar reiškinių esminius bruožus, savybes, požymius, charakteristikas ar parametrus, sąsajas su kitais objektais ar reiškiniais.
Aptarti	Įvertinti aplinkybes, apsvarstyti, diskutuoti, aiškintis neaiškius dalykus.
Apibendrinti	Išreikšti apibendrinamąjį teiginį, nuomonę remiantis pagrįstais duomenimis, atvejais, atskirais faktais (pereiti į aukštesnę abstrakcijos lygį).
Atpažinti	Įžvelgti esant tą patį, nustatyti tapatybę, atitikimą.
Cituoti	Įterpti į tekstą ar kalbą tikslią kito autoriaus teksto ar kalbos ištrauką.
Diferencijuoti	Skirti, skaidyti, skirstyti pagal tam tikrus požymius; atsižvelgti į skirtumus; kelti, išryškinti, nustatyti skiriamuosius požymius.
Demonstruoti	Viešai rodyti, pabrėžiamai ką daryti, elgtis.
Formuluoti	Trumpai ir tiksliai nusakyti, aiškiai išreikšti mintį, uždavinio sąlygą, klausimą, taisyklę, išvadą ir kt.
Integruoti	Jungti į visumą skirtingus elementus, dalis.
Interpretuoti	Aiškinti tekstą, raštą, sutartis, įstatymus ir kt., saviškai atlikti meno kūrinį ir kt.
Įrodyti	Patvirtinti faktais, argumentais.
Išmatuoti	Nustatyti dydį naudojant tam skirtus prietaisus ir (ar) įrankius.
Išrinkti	Iš duomenų rinkinio gauti tuos dėmenis, kurie atitinka iš anksto apibrėžtus požymius.
Išspręsti	Skaičiuojant gauti atsakymą, išnagrinėti problemą.
Išskirti	Atskirti iš krūvos, būrio: atidalyti, atriboti.
Išskirti prioritetus	Išskirti ko nors pirmumą, sudėlioti pagal pirmumą.
Išplėtoti	Išplėsti, išskleisti mintį, apibūdinimą, aiškinimą, palaipsniui tobulinti.
Išvardyti	Vieną po kito paminėti: pasakyti, užrašyti.
Įvertinti	Nustatyti vertę, nuspręsti ko vertas, išmatuoti reikšmę, išsakyti nuomonę, pažymint privalumus ir trūkumus.
Klasifikuoti	Skirstyti objektus, daiktus, reiškinius, procesus, sąvokas pagal bendrus požymius.
Komentuoti	Pateikti savo įžvalgas, paaiškinimus, pastebėjimus.
Kritiškai vertinti	Pasitikrinti informaciją ir nustatyti jos patikimumą; nagrinėti alternatyvas, nesilaikant išankstinių nuostatų.
Nagrinėti	Aiškinti esmę, svarstyti, analizuoti išskiriant požymius, savybes.
Nurodyti panašumus ir skirtumus	Nurodyti panašumus ir skirtumus.
Nupiešti	Pieštuku ar dažais pavaizduoti, nutapyti, žodžiais pavaizduoti.
Organizuoti	Kurti, steigti, rengti, telkti, jungti kokiam nors tikslui.
Paaiškinti	Išdėstyti, kad paaiškėtų; papasakoti, atskleisti reiškinių, minties, sąvokos turinį.
Pagrįsti	Pateikti argumentų, įrodymų, motyvų, duoti pagrindą.
Padaryti išvadą	Suformuluoti apibendrinamąjį teiginį, remiantis kitais teiginiais, duomenimis.
Palyginti	Sugretinti nustatant panašumus ir (ar) skirtumus.

Veiksmažodžiai	Apibrėžimas žodynuose
Parodyti	Atskleisti, išreikšti.
Patikrinti	Pažiūrėti tikrumo, teisingumo, nustatyti kokybę, būklę.
Pavaizduoti	Sukurti, parodyti vaizdu (tekstu, diagrama, grafiku, logine schema, piešiniu ir kt.).
Pristatyti	Supažindinti, pateikti.
Rasti	Aptikti, pastebėti.
Suplanuoti	Numatyti veiklos seką, laiką, priemones ir būdus jai įgyvendinti, siekiant tikslo.
Suskaičiuoti	Skaičiuojant nustatyti kiekį.
Sukurti	Sugalvoti / padaryti ką nauja.
Taikyti	Naudoti praktikoje, derinti, tinkinti.
Tyrinėti	Ieškoti, stebėti, atlikti bandymus, aiškintis dėsniumus.

6 priedas. Pasiekimų lygių aprašas.

Pasiekimų lygiai			
Pasiekimų sritis A			
I	II	III	IV
A1.1.	A1.2.	A1.3.	A1.4.
A2.1.	A2.2.	A2.3.	A2.4.
A3.1.	A3.2.	A3.3.	A3.4.
A4.1.	A4.2.	A4.3.	A4.4.
Pasiekimų sritis B			
B1.1.	B1.2.	B1.3.	B1.4.
B2.1.	B2.2.	B2.3.	B2.4.
B3.1.	B3.2.	B3.3.	B3.4.
B4.1.	B4.2.	B4.3.	B4.4.
Pasiekimų sritis ...			
...	...	...	...
Pasiekimų sritis F			
F1.1.	F1.2.	F1.3.	F1.4.
F2.1.	F2.2.	F2.3.	F2.4.
F3.1.	F3.2.	F3.3.	F3.4.
F4.1.	F4.2.	F4.3.	F4.4.

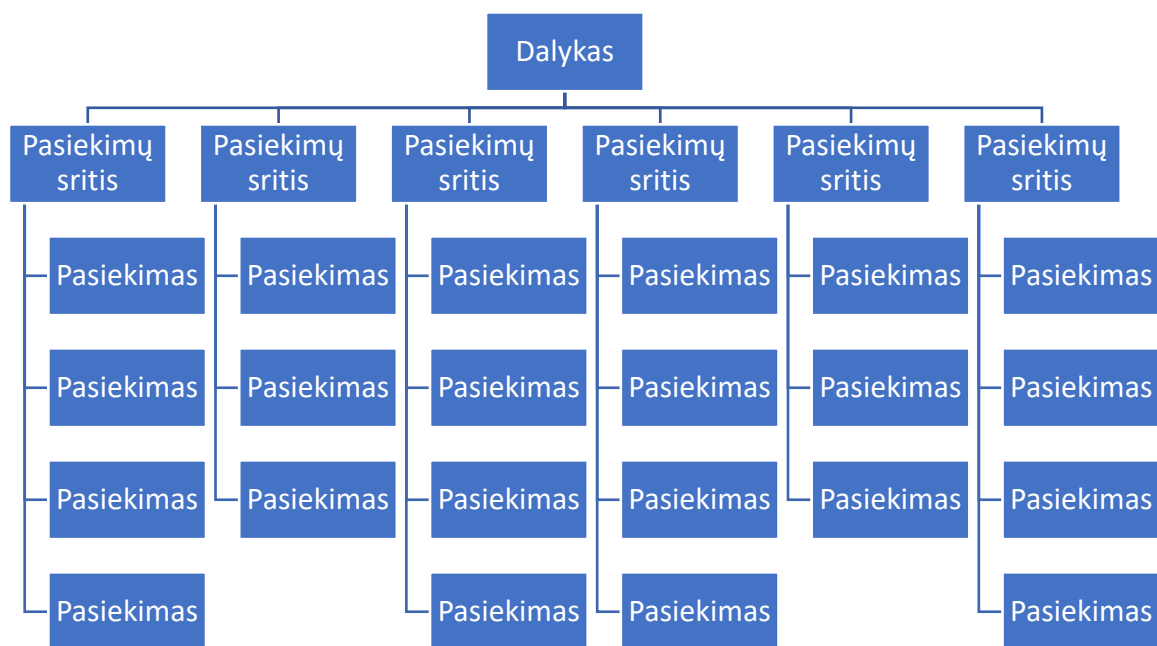
7 priedas. Tarpdalykinės temos dalykų programose.

Dalykas Tarpdalykinė tema	Etika	Tikyba	Lietuvių kalba ir literatūra	Tautinės mažumos gimtoji kalba	Užsienio kalba	Matematika	Informatika	Pasaulio pažinimas	Istorija
Asmens galios									
Idealai									
Prasmės siekis									
Idėjos, asmenybės									
Rengėjų siūlomos									
Kultūrinis tapatumas ir bendruomeniškumas									
Kultūros paveldas									
Gimtoji kalba									
Etninė kultūra									
Kultūrų įvairovė									
Kultūros raida									
Tradicijos gyvybingumas									
Istorinė savimonė									
Tautos, pilietinės visuomenės savikūra									
Rengėjų siūlomos									
Darnus vystymasis									
Pasaulis be skurdo ir bado									
Sveikata, sveika gyvensena									
Lyčių lygybė, lygios galimybės									
Taikios ir įtraukios bendruomenės									
Darnūs miestai ir gyvenvietės									
Tausojantis žemės ūkis, sveiki maisto produktai									
Žiedinė ekonomika, pridėtinę vertę kuriančios darbo vietos									
Švietimo vaidmuo, mokymasis visą gyvenimą									
Pažangios technologijos ir inovacijos									
Aplinkos apsauga									
Atsakingas vartojimas, gamtos išteklių tausojimas									
Klimato kaitos prevencija, darni energetika, darnus transportas									
Ekosistemų, biologinės įvairovės apsauga									
Tarptautinis bendradarbiavimas									
Solidarumas									
Rengėjų siūlomos									

8 priedas. Dalyko mokymuisi skiriamas pamokų skaičius (pagal patvirtintus 2019–2020 ir 2020–2021 mokslo metų pradinio ir pagrindinio ugdymo bendruosius planus (žr. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/681510505f6411e98b599e654d7d03a0/asr>; <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/de64d4615fb511e99684a7f33a9827ac/asr>))

Ugdymo programa/koncentrai	Bendras pamokų skaičius	Lietuvių kalba ir literatūra	Gimtoji kalba (tautinių mažumų)	Matematika	Žmogus ir gamta	Biologija	Chemija	Fizika	Gamtos mokslai	Gamtos mokslai (Pasaulio pažinimas)	Socialiniai mokslai (Pasaulio pažinimas)	Istorija	Geografija	Pilietiškumas	Ekonomika	Užsienio kalbos	Kūno kultūra	Dailė	Muzika	Dorinis ugdymas	Informatika	Technologijos	Žmogaus sauga
Pradinis																							
1-2 m. m.		525/315*	490*	315	x	x	x	x	x	70	70	x	x	x	x	70	210	140	140	70	x	x	x
3-4 m. m.		490/350*	490*	315	x	x	x	x	x	70	70	x	x	x	x	140	210	140/105*	140	70	x	x	x
Bendras LT	3255	1015	x	630	x	x	x	x	x	140	140	x	x	x	x	210	420	280	280	140	x	x	x
Bendras TM	3850	665	980	630	x	x	x	x	x	140	140	x	x	x	x	210	420	245	280	140	x	x	x
LT	100%	31,18%	x	19,35%	x	x	x	x	x	4,30%	4,30%	x	x	x	x	6,45%	12,90%	8,60%	8,60%	4,30%	x	x	x
TM	100%	17,27%	25,45%	16,36%	x	x	x	x	x	3,64%	3,64%	x	x	x	x	5,45%	10,91%	6,36%	7,27%	3,64%	x	x	x
Pagrindinis																I ir II U.K.							
5-6 m. m.		370	370	296	148	x	x	x	148	x	x	148	74	x	x	296	222	74	74	74	74	148	37
7-8 m. m.		370	370	296	x	111	74	111	296	x	x	148	148	x	x	370	185	74	74	74	37	111	37
9-10 m. m.		333	296	259	x	111	148	148	x	x	x	148	111	74	37	370	148	74	74	74	74	92,5	18,5
Bendras	6549	1073	x	851	148	222	222	259	0	x	x	444	333	74	37	1036	555	222	222	222	185	351,5	92,5
Bendras TM	7215	1073	1036	851	148	222	222	259	0	x	x	444	333	74	37	666	555	222	222	222	185	351,5	92,5
LT	100%	16,38%	x	12,99%	2,26%	3,39%	3,39%	3,95%	0,00%	x	x	6,78%	5,08%	1,13%	0,56%	15,82%	8,47%	3,39%	3,39%	3,39%	2,82%	5,37%	1,41%
TM	100%	14,87%	14,36%	11,79%	2,05%	3,08%	3,08%	3,59%	0,00%	x	x	6,15%	4,62%	1,03%	0,51%	9,23%	7,69%	3,08%	3,08%	3,08%	2,56%	4,87%	1,28%

9 priedas. Dalyko pasiekimų sričių, jas sudarančių pasiekimų, mokymosi turinio, pasiekimų lygių požymių schema.

Mokymosi turinys

Pasiekimų lygių požymiai

